

Albinisme en Kieviten (vervolg 2)

Auke B. Terluin

Dit verslag is een vervolg op 1) 'Albinisme en Kieviten' (Het Vogeljaar 37 (2) 1989), dat albinisme behandelde in algemene zin en albinisme bij Kieviten - voor zover toen bekend - in het bijzonder, alsmede op 2) 'Meer albinisme en Kieviten' (Het Vogeljaar 37 (4) 1989), dat lezersreacties, foto's en actualiteiten-1989 bevatte. Intussen hebben waarnemers en Kieviten niet stilgezeten, vandaar nu een tweede vervolg met recente waarnemingen uit de tweede helft van 1989 en de eerste van 1990.

Vier gebieden

Tegenwoordig lijken er in ons land vier gebieden te bestaan die voor wat betreft het - al of niet latent - voorkomen van albinisme binnen de lokale kievitenpopulaties, bijzondere aandacht verdienen.

Uit deze streken worden met een zekere regelmaat albinistische Kieviten gemeld. In het Friese weidegebied ten oosten van de lijn Sneek-Grouw, betreft het vanaf de vroege jaren zeventig het sporadisch voorkomen van vooral partieel albinisme. Bij Doorn (Utrecht) gaat het sinds enkele jaren om een klein akker- en weidegebied, waarin zich een tweetal schizochroïstische exemplaren bevindt. De geschiedenis van het onderbroken voorkomen van schizochroïstische en/of leucistische Kieviten in Noord-Brabant, ten zuiden van Eindhoven, gaat nu zo'n vijftien jaar terug. In het Zuidhollandse Zevenhuizen is het partieel albinisme onder Kieviten al ten minste negen jaar aanwezig en nu manifester dan ooit; daarover straks meer.

Bietenakker

Uit Friesland en Noord-Brabant is sinds vorig jaar geen nieuws te melden. De maïsakker bij Doorn, waarop verleden jaar twee vrijwel identieke schizochroïstische wijfjes Kieviten broedden, bleek dit voorjaar als bietenakker te zijn bestemd. Bij twee bezoeken, op 31 mei en op 16

juni 1990, rees het vermoeden dat er ook nu weer twee lichtgekleurde vogels aanwezig waren. Zekerheid hieromtrent was echter niet te verkrijgen daar de vogels zich niet tegelijkertijd lieten zien. Op 31 mei sloop één 'witte' omzichtig tussen de nog kleine bietepuntjes door, om zich ten slotte voor onze ogen op het nest te zetten, dat niet ver van de weg bleek te liggen. Waarschijnlijk was de vogel direct nadat de akker werd geploegd en ingezaaid aan dit late legsel begonnen, nadat mogelijk het eerste verloren was gegaan. Op 16 juni was er even één 'witte' vliegend te zien, op eventuele andere activiteiten werd ons door het uitbundig doorgegroeiende bieteloof het zicht ontnomen.

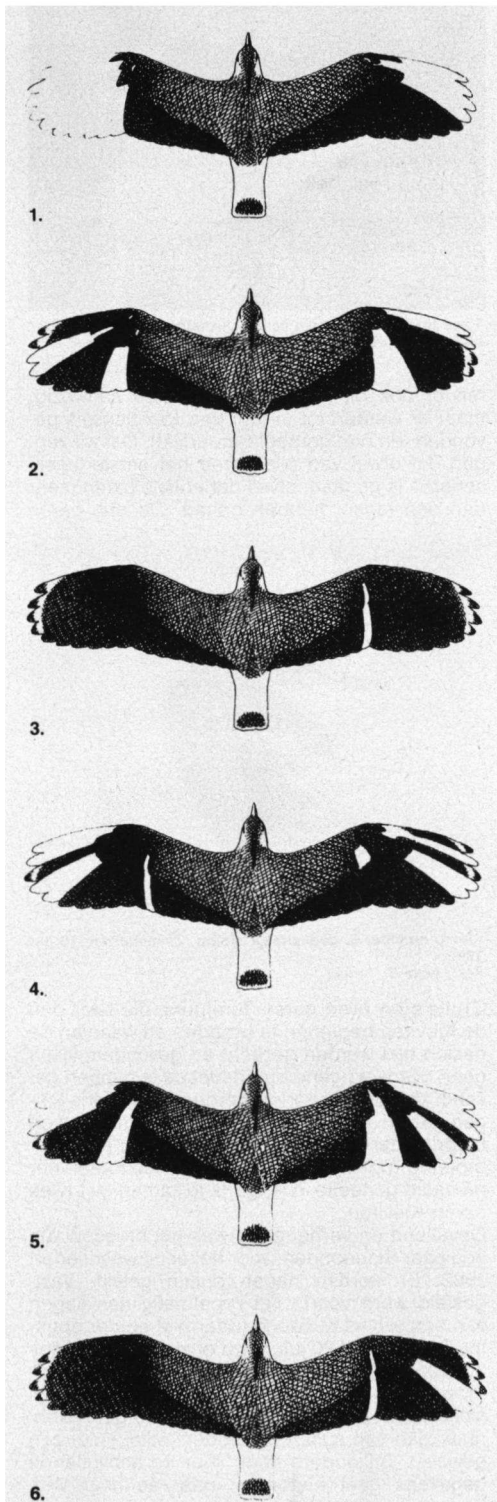
Van Erwin L. van Laar te Zeist ontving ik prachtige dia's die hij in april en mei 1989 van (één van) de Doornse vogels maakte.

Zes

Tot vorig jaar juli waren er te Zevenhuizen drie gedeeltelijk albino Kieviten opgemerkt en beschreven in 1.) en 2.). De eerste en oudste, vanaf 1982 al broedvogel aldaar, is vanaf medio juni 1989 niet meer gezien. Dat deze vogel in acht broedseizoenen voor een aanzienlijke verspreiding van albinisme binnen de plaatselijke kievitenpopulatie heeft gezorgd, moge wellicht blijken uit het feit dat het aantal verschillende partieel albinistische Kieviten nu reeds op zes is ge-

Kievit, nummer 5, gedeeltelijk albino, in groep Kieviten en Spreeuwen. Zevenhuizen, 28 september 1990. Foto: Auke B. Terluin.

'Kaart' van de zes in de tekst met een nummer aangeduide Kievit.
Tekening; Auke B. Terluin.

Kievit, nummer 4, gedeeltelijk albino. Zevenhuizen, 17 september 1989.
Foto: Auke B. Terluin.

komen. Deze zes zijn nu alle gefotografeerd, aan de hand van de foto's 'op kaart gezet' en genummerd in volgorde van opkomst (zie tekening). Een dergelijke 'kaart' kan trouwens ook in het veld goed van pas komen, als hulp ter onderscheiding van de verschillende individuen.

Aanvullend commentaar bij de tekening:

De nummers 1 en 2, beide mannetjes waarvan nummer 1 zeer lang en nummer 2 slechts kort heeft geleefd, werden uitgebreid beschreven in 1.). Van nummer 3 is vastgesteld dat het een jong van nummer 1 is; deze vogel wordt genoemd - en als kuiken te kijk gezet - in 2.). Dit exemplaar laat zich nog steeds geregeld, maar niet vaak, zien; is vermoedelijk een wijfje.

Nummer 4 is verschenen toen nummer 1 verdween. Deze vogel was in de zomer van 1989 een opvallende en ook opvallend vale verschijning tussen de andere (de jonge vogel was ook op de grond goed van de andere te onderscheiden. Dit verschil in vaalheid is er in 1990 niet meer).

Nummer 5 is een beetje een mysterieuze vogel: zo op het oog, als bewegend zwart-wit-gewarrel, in de vlucht zeer moeilijk van nummer 4 te onderscheiden, dook zij (de nummers 4 en 5 zijn duidelijk wijfjes) op 28 september 1989 op tijdens het fotograferen van, zo werd gedacht, alleen nummer 4, die op haar beurt voor het eerst op 28 juli 1989 werd opgemerkt. De fotonegatieven toonden nadien twee verschillende vogels aan. Nummer 6 is een heel nieuwe, niet eerder gezien dan op 12 juni 1990, en is een mannetje.

Werkwijze

Nog even iets over de gevolgde fotografische werkwijze en de registratie: vanaf eind juni zijn er vaak al vele tientallen Kievit op het stukje polder verzameld. Deze gaan, als grote of kleine groep, geregeld om soms duidelijke (overvliegende Sperwer bijvoorbeeld), soms onduidelijke redenen op de wieken. Zo'n opvliegende groep kan meestal in een snelle serie opnamen in zijn

geheel worden 'doorgefotografeerd'. Later kan dan aan de hand van de negatieven worden bekeken of er zich bekende en/of onbekende gedeeltelijk albino exemplaren in de groep bevonden. De tot nu toe enige opname van nummer 5 is van zo'n groepsserie afkomstig. De tekeningen 'op kaart' zijn uiteraard zo nauwkeurig mogelijk samengesteld. Het is duidelijk dat het werkelijke patroon per desbetreffende vogel meer exact is, naarmate deze langer aanwezig is (geweest), waardoor er meer foto's van hem of haar konden worden gemaakt. Op de nummers 1 en 3 na, vaste bewoners van 'het landje', arriveren de andere er pas na de broedtijd, vanuit de - onoverzichtelijke - omgeving. In deze tijd vangt ook de rui aan. Veel foto's werden juist in de ruiperiode gemaakt, waardoor het in sommige gevallen niet geheel onmogelijk is dat er wel eens een veer gemist is. De specifieke indruk van de individuele vogels, zoals hier gepresenteerd, is echter in hoge mate correct.

Tellen

In het voorjaar (van 1990) werden de weidevogel-nesten in het poldertje voor het eerst gemarkeerd om schade, door vroege werkzaamheden op het land, te kunnen voorkomen. Men begon hiermee op 6 april, onder auspiciën van de Natuur- en Vogelwacht 'Rotta'. Van de Kievit wa-

Kievit, nummer 3, gedeeltelijk albino. De kleine witte vlekjes zijn het gevolg van rui. Zevenhuizen, 15 juni 1990.
Foto: Auke B. Terluin

■ Auke B. Terluin, Azaleastraat 20a., 3051 TG Rotterdam, 010 - 4 182 686

Twee foto's van één van schizochroistische wijfjes Kieviten bij Doorn, april/mei 1989.
Naar dia's van Erwin L. van Laar.

ren er ook dit jaar weer vijf paren aanwezig, maar er werden tot in juni tien kievitlegsels gevonden (en niet geraapt natuurlijk!). Dat wil zeggen dat ofwel van alle paren het eerste legsel verloren is gegaan, ofwel dat enkele paren meer dan één legsel hebben gehad. De drie paren

Kievit, nummer 6, gedeeltelijk albino. Zevenhuizen, 12 juni 1990.
Foto: Auke B. Terluin.

Grutto's en twee paren Tureluurs, die later dan de Kieviten beginnen te broeden en waarvan de nesten niet werden gezocht en gevonden, lijken geen overweldigend broedsucces te hebben gekend. Van beide soorten werden slechts drie jongen gezien. Twee paren Scholeksters hadden op 6 april ieder een nest met drie eieren; één paar broedde (opnieuw?) op 2 juni op een daarvoor gemaaid gedeelte, overigens te zamen met twee paren Kieviten.

Opvallend en verheugend was het broeden van een paar Slobeenden, voor het eerst weer sedert 1982. Er werden negen pullen geteld. Vastgesteld werd voorts het regelmatig aanvliegen van een wijfjes Kuifeend (daar niet eerder opgemerkt); later, op 20 juli, werd er vlakbij een wijfjes Kuifeend met twee pullen aangetroffen. Een vermoedelijk broedgeval. Van de Wilde Eend ten slotte werden er terloops drie nesten gevonden, maar daarvan zullen er zonder twijfel meer zijn geweest. Bijzondere dank voor de aanvullende gegevens gaat hierbij uit naar de heer W.J. Buessink te Rotterdam.